

เอกสารประกอบการบรรยาย
วิชาจำนอง จำน่า
สมัยที่ ๗๖ ปี ๒๕๖๖ ครั้งที่ ๔

นายอภิชาติ คงชาติตรี
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

มาตรา ๗๔๗ อันว่าจำนองนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้จำนอง **ส่งมอบ** สิ่งหรือทรัพย์สินหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจำนอง เพื่อเป็น**ประกันการชำระหนี้**

มาตรา ๗๔๘ การจำนองนั้นย่อมเป็น**ประกันเพื่อการชำระหนี้**กับทั้งค่าอุปกรณ์ต่อไปนี้ ด้วย คือ

- (๑) ดอกเบี้ย
- (๒) ค่าสินไหมทดแทนในการไม่ชำระหนี้
- (๓) ค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับจำนอง
- (๔) ค่าใช้จ่ายเพื่อรักษาทรัพย์สินซึ่งจำนอง
- (๕) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่ความชำรุดบกพร่องแห่งทรัพย์สินจำนองซึ่งไม่เห็นประจักษ์

มาตรา ๗๔๙ คู่สัญญาจำนองจะตกลงกันให้**บุคคลภายนอกเป็นผู้เก็บรักษาทรัพย์สินจำนองไว้ก็ได้**

๑. ส่งมอบ

๑.๑ ต้องส่งมอบ

ฎ.๑๙๑๔/๒๖ การที่จำเลยมอบรถยนต์ให้แก่ผู้ร้องไว้ เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ตามหนังสือรับสภาพหนี้นั้น ถือได้ว่าเป็นการจำนำตาม ม.๗๔๗ ผู้ร้องจึงมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์นั้นก่อนโจทก์

ฎ.๖๔๓/๒๕ โจทก์มอบแจกันพิพาทให้แก่จำเลยไว้เป็นประกันเงินกู้เข้าลักษณะจำนำตามมาตรา ๗๔๗

ฎ.๒๕๐๕/๑๖ โจทก์ให้ พ.ภรรยาโจทก์เอาเงินของโจทก์กระบอกที่พิพาทไปจำนำไว้กับจำเลยเป็นเงิน ๓,๕๐๐ บาท ศาลฎีกาเห็นว่า กรณีเป็นเรื่องการจำนำ และการจำนำนั้นยอมเป็นประกันเพื่อการชำระหนี้ ๓,๕๐๐ บาท และดอกเบี้ยซึ่งเป็นค่าอุปการณด้วยตาม ม.๗๔๘ และผู้รับจำนำชอบที่จะยึดของจำนำไว้ได้ทั้งหมดจนกว่าจะได้รับชำระหนี้ และค่าดอกเบี้ยซึ่งเป็นค่าอุปการณครบถ้วนตาม ม.๗๕๘(ฎ.๔๖๑/๓๐, ๔๑๗๔/๕๕, ๑๒๖๗๒/๕๗)

ฎ.๒๕๖๐/๖๔ บันทึกรับฝากเงินที่จำเลยให้โจทก์กู้ยืมเงินและโจทก์ส่งมอบปุ๋ยเป็นประกันหนี้กู้ยืมพร้อมดอกเบี้ย... **ปุ๋ยที่โจทก์ส่งมอบแก่จำเลยเพื่อเป็นหลักประกันการชำระหนี้เงินกู้พร้อมดอกเบี้ยเป็นสัญญาจำนำ ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๔๗ โดยโจทก์เป็นผู้จำนำ จำเลยเป็นผู้รับจำนำ และปุ๋ยเป็นทรัพย์สินที่จำนำ...**

ฎ.๕๕๙๐/๒๕๓๖ จำเลยนำข้าวสารและข้าวเปลือกที่จำเลยจำนำแก่โจทก์ไปจำหน่าย ซึ่งตามทางปฏิบัติ ข้าวสารและ**ข้าวเปลือกที่ลูกค้าจำนำแก่โจทก์จะอยู่ในความดูแลของลูกค้า** ลูกค้าสามารถนำออกไปจำหน่ายได้โดยไม่ต้องขออนุญาตโจทก์แต่ต้องนำข้าวสารและข้าวเปลือกจำนวนใหม่เข้าไปไว้แทน แสดงว่าโจทก์ยอมให้ข้าวสารและข้าวเปลือกอยู่ในความครอบครองของจำเลย ย่อมถือไม่ได้ว่าจำเลยมอบข้าวสารและข้าวเปลือกไว้เป็นประกันการชำระหนี้ตามความหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะจำนำ

๑.๒ เมื่อไม่ได้มอบทรัพย์สินให้นำให้
เจ้าหนี้ไว้ ถือไม่ได้ว่ามีกรำนำตามมาตรา
๗๔๗

ฎ.๔๒๗๘/๓๔ จำเลยกู้เงิน
โจทก์และทำหนังสือสัญญาจำนำจักรเย็บผ้า
แก่โจทก์ แต่**มิได้มอบ**จักรเย็บผ้าให้โจทก์
ไว้ ถือไม่ได้ว่ามีกรำนำตาม ม.๗๔๗
โจทก์จึงมิใช่เจ้าหนี้มีประกัน (เนติ ๕๑) (ฎ.
๑๔๔๑/๐๕, ๑๓๖๓/๕๐)

ข้อสอบเนติ ฯ ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๕๑ ข้อ ๕ ธงคำตอบ
...สัญญาาระหว่างนายเมือง (ลูกหนี้) กับนายแสง
(เจ้าหนี้) แม้จะทำเป็นหนังสือระบุว่านายเมืองจำนำ
เครื่องจักร แต่เมื่อ**ไม่มีการส่งมอบ**เครื่องจักรนั้นให้แก่
นายแสงจึงไม่เป็นการจำนำตามมาตรา ๗๔๗ (ฎ.๔๒๗๘/
๒๕๓๔) ดังนั้นแม้ต่อมานายแสงซึ่งเป็นเจ้าหนี้จะแจ้งต่อ
นายเมืองว่าไม่ต้องการรับจำนำอีกต่อไป ก็ไม่เป็นการทำ
ให้นายสีผู้ค้ำประกันไม่อาจเข้ารับช่วงสิทธิจำนำที่ได้ให้ไว้
แก่นายแสงเจ้าหนี้แต่ก่อนหรือในขณะที่ทำสัญญาค้ำประกัน
ตามมาตรา ๖๙๗ นายสีผู้ค้ำประกันจึงไม่หลุดพ้นความรับ
ผิดตามราคาเครื่องจักร ดังนั้น นายสีต้องรับผิดชอบตามสัญญา
ค้ำประกัน ชำระหนี้ค่าจ้าง ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท แก่นายแสง
ผู้รับจ้าง

๑.๓ มอบโฉนดให้ยึดถือไว้เป็น
ประกัน ไม่เข้าลักษณะจำนำ

ฎ.๒๒๙/๒๒ โจทก์กู้เงินและมอบ
โฉนดให้จำเลยยึดถือเป็นประกัน ไม่
เข้าลักษณะจำนำ การเอาเงินฝาก
ในบัญชีธนาคารไปประกันก็ไม่ใช่
จำนำ

๑.๕ แม้สัญญาจำหน่ายมีข้อตกลงว่า
ผู้จำหน่ายจะได้รับอนุญาตให้ใช้
ประโยชน์ในเครื่องจักรที่จำหน่ายก็ไม่ถือ
ว่าเครื่องจักรกลับคืนไปสู่การ
ครอบครองของผู้จำหน่ายก็ตาม ก็เป็น
การเขียนสัญญาไว้เพื่อเลี่ยงกฎหมาย
...ยอมเป็นการยอมให้ทรัพย์สินจำหน่าย
กลับคืนไปสู่การครอบครองของผู้
จำหน่ายตามมาตรา ๗๖๙ (๒) แล้ว
สิทธิจำหน่ายจึงระงับสิ้นไป

ฎ.๒๔๔๘/๕๑ การจำหน่ายเครื่องจักรโดยคู่สัญญาตกลงให้ อ. ภริยาจำเลยที่
๒ ซึ่งเป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัทจำเลยที่ ๑ ผู้เป็นลูกหนี้
เป็นผู้รักษาทรัพย์สิน แต่จำเลยที่ ๑ เป็นผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินจำหน่าย
ในการประกอบธุรกิจโรงโม่หินของตนตลอดมา ซึ่งเครื่องจักรนั้นจำเลยที่ ๑
ผู้จำหน่ายซื้อจากโจทก์เพื่อผลิตสินค้าออกจำหน่ายสร้างรายได้ และนำเงิน
ชำระคืนแก่ผู้ร้องซึ่งรับจำหน่าย แสดงให้เห็นถึงเจตนาของจำเลยที่ ๑ ที่
ต้องการใช้เครื่องจักรผลิตสินค้าเพื่อประโยชน์ของตนแต่เพียงฝ่ายเดียว
แม้ว่า ส.ญ.จำหน่ายและรักษาทรัพย์สินจะมีข้อตกลงว่าผู้จำหน่ายได้รับอนุญาตให้ใช้
ประโยชน์ในเครื่องจักรที่จำหน่ายก็ไม่ถือว่าเครื่องจักรกลับคืนไปสู่การ
ครอบครองของผู้จำหน่าย เป็นการเขียนสัญญาไว้เพื่อเลี่ยงกฎหมาย การที่ผู้
ร้องยอมให้จำเลยที่ ๑ เข้าใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินจำหน่ายยอมเป็นการยอม
ให้ทรัพย์สินจำหน่ายกลับคืนไปสู่การครอบครองของผู้จำหน่ายตาม ม.๗๖๙(๒)
แล้ว สิทธิจำหน่ายจึงระงับสิ้นไป ผู้ร้องจึงไม่มีบุริมสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ก่อน
ตาม ส.ญ.จำหน่ายเครื่องจักร (ฎ.๓๔๘๑/๕๙)

๑.๕ ตกลงกันให้บุคคลภายนอกเป็นผู้เก็บรักษาทรัพย์สินจำหน่ายไว้ก็ได้ จึงส่งมอบแก่
บุคคลภายนอกได้ บุคคลภายนอกต้องไม่ใช่ตัวผู้จำหน่าย

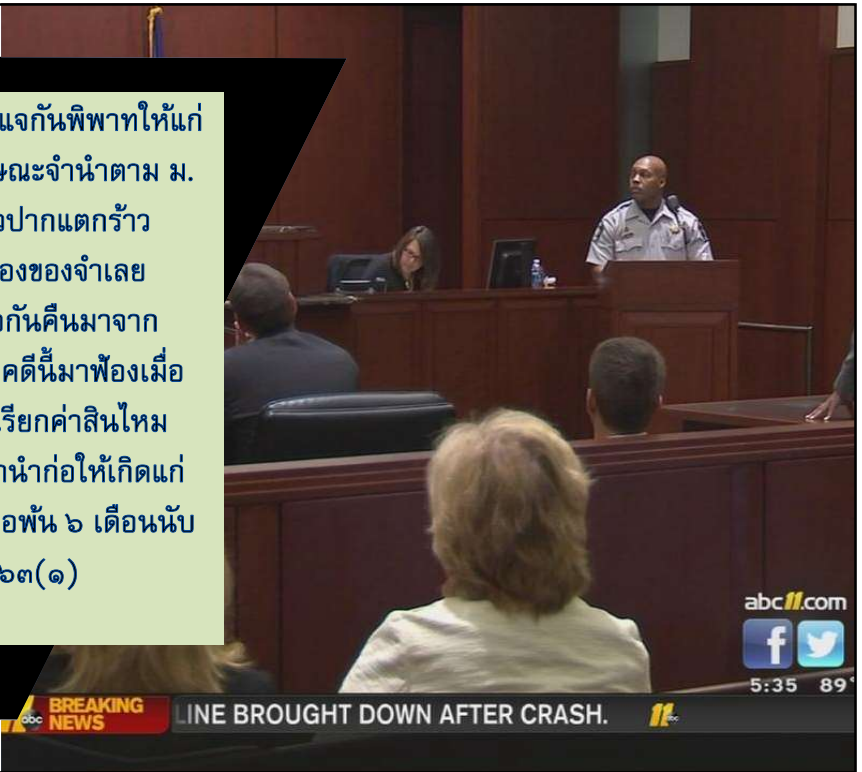
๑.๖ สัจหาริมทรัพย์

๑.๗ สัญญาจำหน่ายไม่มีกฎหมายบังคับว่าต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ
ฎ.๑๗๒๙/๑๒ สัญญาจำหน่ายไม่จำเป็นต้องทำเป็นหนังสือ (เนติ ๓๔)

๑.๘ ทำให้มีหนี้อุปกรณ์ตามมาตรา ๗๔๘ (๔) และ (๕)

๑.๙ ยอมให้ทรัพย์สินจำหน่ายกลับคืนไปสู่การครอบครองของผู้จำหน่าย ทำให้จำหน่ายระงับสิ้นไป

ฎ.๖๕๓/๒๕ ตามฟ้องโจทก์ได้มอบแจกันพิพาทให้แก่จำเลยไว้เป็นประกันเงินกู้ จึงเข้าลักษณะจำนำตาม ม.๗๔๗ จำเลยยอมรับว่าแจกันดังกล่าวปากแตกร้าวเสียหายระหว่างอยู่ในความครอบครองของจำเลยจริง ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าโจทก์ได้รับแจกันคืนมาจากจำเลยเมื่อวันที่ ๑๒ ม.ค. ๒๒ แล้วนำคดีนี้มาฟ้องเมื่อวันที่ ๑๓ พ.ย. ๒๒ และเป็นการฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความบอบสลายอันผู้รับจำนำก่อให้เกิดแก่ทรัพย์สินจำนำ จึงเป็นการฟ้องคดีเมื่อพ้น ๖ เดือนนับแต่วันส่งคืนทรัพย์สินจำนำตาม ม.๗๖๓(๑)

๒. เป็นประกันการชำระหนี้ประธาน
๒.๑ ฎ.๑๑๒๗/๖๓ ความรับผิด
ตามสัญญาจำนำย่อมไม่เกิน
จำนวนหนี้ประธาน

๒.๒ เมื่อหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงิน (สัญญา
ประธาน) ยังคงมีอยู่ เจ้าหนี้ย่อมใช้สิทธิ
ฟ้องบังคับตามสัญญากู้ยืมเงินได้อย่าง
เจ้าหนี้สามัญ อันเป็นสิทธิของเจ้าหนี้ที่จะ
เลือกฟ้องได้ โดยกฎหมายมิได้บังคับ
จำกัดสิทธิเจ้าหนี้ให้ต้องใช้วิธีบังคับจำนำ
เพียงสถานเดียว (เทียบ ฎ.๒๘๖๐/๒๕๖๔)

ฎ.๔๘๕/๑๓ จำนำนั้นเป็นการเอาทรัพย์สินเป็น
ประกันการชำระหนี้ อาจแบ่งแยกการจำนำกับ
หนี้ที่เอาทรัพย์สินเป็นประกันนั้นเป็นคนละส่วน
ได้ หรืออีกนัยหนึ่งหนี้ที่มีจำนำเป็นประกัน
เจ้าหนี้จะใช้สิทธิเรียกร้องอย่างหนึ่งสามัญ โดย
บังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินทั่วไปของลูกหนี้
ตาม ม.๒๑๔ หรือจะบังคับชำระหนี้จาก
ทรัพย์สินที่จำนำอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ การ
จำนำมิได้ผูกพันผู้รับจำนำให้ต้องบังคับจำนำ
เฉพาะแต่ทางเดียว (ฎ.๓๕๙๙/๓๐)

การฟ้องขอให้บังคับชำระเงินที่ยังขาดอยู่ เท่ากับฟ้องตามหนี้ประธาน
ฎ.๒๐๐/๙๖ (ป) ศาลฎีกาโดยที่ประชุมใหญ่ เห็นว่า สำหรับกรณีนี้ปรากฏว่า
จำเลยเอาเงินของโจทก์ไป ๕,๐๐๐ บาท คิดดอกเบี้ยร้อยละ ๑ บาท ๒๕ สตางค์ มอบ
ทองรูปพรรณ ๙ สิ่งไว้เป็นประกัน ฉะนั้นแม้การมอบทองรูปพรรณให้ไว้จะเป็นจำนำซึ่ง
อาจบังคับกันได้โดยไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือก็ดี แต่เมื่อโจทก์บังคับจำนำนั้นไป
แล้ว การที่จะมาฟ้องร้องขอให้บังคับให้จำเลยชำระเงินที่ยังขาดอยู่ก็เท่ากับฟ้องร้อง
ขอให้ชำระหนี้เงินที่กู้ยืมกันไปในนั่นเอง มูลเหตุนี้ในเรื่องการกู้ยืมเงินนั้น มาตรา ๖๕๓...
การฟ้องของโจทก์ในคดีนี้เป็นการฟ้องจำเลยในฐานะเป็นลูกหนี้เงินกู้ ไม่ใช่ฟ้องใน
ฐานะผู้จำนำ เพราะการจำนำได้สิ้นสุดแล้วด้วยการบังคับดังกล่าวแล้ว สิทธิฟ้องของ
โจทก์จึงหาไม่ (เนื่องจากโจทก์ไม่มีหลักฐานการกู้ยืม)

มาตรา ๗๕๐ ถ้าทรัพย์สินที่นำมาเป็น**สิทธิซึ่งมีตราสาร** และได้ส่งมอบตราสารนั้นให้แก่ผู้รับจำนำ ทั้งมิได้บอกกล่าวเป็นหนังสือแจ้งการจำนำแก่ลูกหนี้แห่งสิทธินั้นด้วยไซ้ร่า ท่านว่าการจำนำย่อมเป็นโมฆะ

มาตรา ๗๕๑ ถ้าจำนำตราสารชนิดออกให้แก่บุคคลเพื่อเขาสั่ง ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอก เว้นแต่จะได้สลักหลังไว้ที่ตราสารให้ปรากฏการจำนำเช่นนั้น อนึ่ง ในการนี้ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวแก่ลูกหนี้แห่งตราสาร

มาตรา ๗๕๒ ถ้าจำนำตราสารชนิดออกให้แก่บุคคลโดยนามและจะโอนกันด้วยสลักหลังไม่ได้ ท่านว่าต้องจดข้อความแสดงการจำนำไว้ให้ปรากฏในตราสารนั้นเอง และท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้แห่งตราสารหรือบุคคลภายนอก เว้นแต่จะได้บอกกล่าวการจำนำนั้นให้ทราบถึงลูกหนี้แห่งตราสาร

๑. สิทธิการเช่า

ฎ.๒๖๔๗/๒๕๓๑ ทรัพย์สินที่จำนำได้นั้นต้องเป็นสังหาริมทรัพย์ แต่สิทธิการเช่าอาคารไม่ใช่สังหาริมทรัพย์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๑ จึงไม่อาจจำนำกันได้

๒. สิทธิเกี่ยวกับรถยนต์

ฎ.๒๐๕๑/๓๗ การที่ลูกหนี้มอบ**สิทธิการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์** พร้อมทะเบียนรถยนต์และสัญญาเช่าซื้อแก่เจ้าหนี้เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ตามตัวสัญญาใช้เงินที่โจทก์ออกให้แก่เจ้าหนี้ ไม่เป็นการจำนำ**สิทธิซึ่งมีตราสาร**ตามนัย ม.๗๕๐

ฎ.๑๙๑๔/๒๕๒๖ จำเลยมอบรถยนต์ให้แก่ผู้ร้องไว้เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ตามหนังสือรับสภาพหนี้ ถือได้ว่าเป็นการจำนำตามป.พ.พ. มาตรา ๗๔๗ ผู้ร้องจึงมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดรถยนต์คันนั้นก่อนโจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาผู้นำยึดรถยนต์คันนั้นมาขายทอดตลาด

๓. หุ้น

ฎ.๑๒๖๗๒/๒๕๕๗ สัญญาจำหน่ายตามฟ้องจึงเป็นกรณีที่โจทก์มอบหุ้นของ บริษัท ท. ๖๐,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น ให้แก่จำเลยทั้งสอง เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ของบริษัท ท. และตามมาตรา ๗๕๘ บัญญัติว่า ผู้รับจำหน่ายชอบที่จะยึดของจำหน่ายไว้ได้ทั้งหมดจนกว่าจะได้รับชำระหนี้และค่าอุปกรณ์ครบถ้วน

มาตรา ๗๕๓ ถ้าจำหน่ายหุ้น หรือใบหุ้นกู้ชนิดระบุชื่อ ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บริษัทหรือบุคคลภายนอก เว้นแต่จะได้จัดลงทะเบียนการจำหน่ายนั้นไว้ในสมุดของบริษัทตามบทบัญญัติทั้งหลายในลักษณะ ๒๒ ว่าด้วยการโอนหุ้นหรือหุ้นกู้

๔. เงินฝาก

ฎ.๓๒๙๓/๒๕๔๕ **เงินฝาก**ของลูกหนี้ที่**ฝากไว้กับธนาคารผู้ร้อง**ย่อมตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ร้องตั้งแต่วันที่มีการฝากเงิน ลูกหนี้มีสิทธิที่จะถอนเงินที่ฝากไปได้ ผู้ร้องคงมีหน้าที่ต้องคืนเงินให้ครบจำนวนเท่านั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๗๒ การส่งมอบสมุดเงินฝากจึงมิใช่เป็นการส่งมอบเงินฝากซึ่งเป็นสังหาริมทรัพย์ สมุดเงินฝากเป็นเพียงหลักฐานการรับฝากและถอนเงินที่ผู้รับฝากออกให้แก่ผู้ฝากยึดถือไว้เพื่อสะดวกในการฝากและถอนเงินในบัญชีของผู้ฝาก สมุดเงินฝากจึงไม่อยู่ในลักษณะของสิทธิซึ่งมีตราสารข้อตกลงที่ลูกหนี้มอบสมุดเงินฝากให้ผู้ร้องยึดถือไว้เป็นประกันหนี้ต่อผู้ร้องจึงไม่ใช่เป็นการจำหน่ายสิทธิซึ่งมีตราสารตามป.พ.พ. มาตรา ๗๕๐

ฎ.๓๔๘๖/๒๕๕๔ สัญญาจำหน่ายสิทธิการรับเงินฝากคืนไม่ใช่เป็นการจำหน่ายตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๔๗ หากแต่เป็นสัญญาประเภทหนึ่งซึ่งโจทก์และจำเลยที่ ๑ ทำลงโดยชอบด้วยกฎหมายและด้วยใจสมัครมุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ เมื่อไม่ปรากฏว่ามีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายหรือเป็นการพนันหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนแล้วย่อมใช้บังคับได้ (ฎ.๔๑๐๒/๓๙, ๑๐๖๓/๔๐, ๗๖๗๕/๕๗)

ฎ.๑๔๗๐/๖๔ **สลากออมสินพิเศษ**มีลักษณะเป็นตราสารที่เปลี่ยนมือได้ง่าย เป็นหนังสือตราสาร มีพระราชบัญญัติและกฎกระทรวงรับรองจึงเป็นตราสารเปลี่ยนมือได้ มิใช่เอกสารธรรมดาที่ทำขึ้นเพื่อเป็นหลักฐานแห่งสิทธิทั่วไป ดังนี้ สลากออมสินพิเศษเป็นสิทธิซึ่งมีตราสารที่สามารถจำหน่ายประกันหนี้ได้ตาม ป.พ.พ. ม.๗๕๑

หากไม่ชำระหนี้ ผู้รับจำนำชอบที่จะใช้สิทธิบังคับจำนำตามมาตรา ๗๖๔ แต่เมื่อยังไม่บังคับจำนำ ผู้จำนำย่อมมีสิทธิไถ่ถอนได้เสมอ

ฎ.๓๖๙๗/๒๘ ตราบใดที่จำเลยยังไม่บังคับจำนำ โจทก์ย่อมมีสิทธิไถ่ถอนได้เสมอ ที่จำเลยอ้างว่าโจทก์ไม่มีสิทธิไถ่ถอนเพราะพ้นกำหนดตามสัญญาและไม่มีบทบัญญัติใดบัญญัติว่า ถ้ายังไม่บังคับจำนำ ผู้จำนำมีสิทธิไถ่ถอนเมื่อพ้นกำหนดไถ่ถอนตามสัญญาแล้วนั้น เห็นว่า ได้มีบทบัญญัติอยู่ว่าการตกลงก่อนหนี้ถึงกำหนดชำระว่า ถ้าไม่ชำระหนี้ให้ผู้รับจำนำเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จำนำหรือจัดการแก่ทรัพย์สินนั้นเป็นประการอื่นนอกจากบทบัญญัติทั้งหลายว่าด้วยการบังคับจำนำ ข้อตกลงนั้นไม่สมบูรณ์ตาม ม. ๗๕๖

สิทธิและหน้าที่ของผู้รับจำนำ

- ๑) สิทธิที่จะยึดทรัพย์สินที่จำนำไว้จนกว่าจะได้รับชำระหนี้ครบถ้วน (ม.๗๕๘)
- ๒) สิทธิที่จะเอาดอกผลนิติบัญญัติของทรัพย์สินที่จำนำมาชำระหนี้ (ม.๗๖๑) (เนติ ๒๒)
- ๓) สิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ก่อน จน.สามัญ (ม. ๒๘๒, ๒๕๑)
- ๔) หน้าที่ต้องรักษาและสงวนทรัพย์สินที่จำนำ (ม.๗๕๙)
- ๕) หน้าที่ต้องไม่เอาทรัพย์สินที่จำนำออกใช้เองหรือเอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอยหรือเก็บรักษา (ม.๗๖๐)

- ข้อสอบเนติฯ ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๒๒ ข้อ ๖

จงคำตอบ... เจ้าหนี้ผู้รับจำนำจะนำดอกผลแห่งทรัพย์สินไปจัดสรรใช้ดอกเบี้ยค้ำชำระได้ก็ต่อเมื่อเป็นดอกผลนิติบัญญัติ (ป.พ.พ.มาตรา ๗๖๑) ลูกสุกรเป็นดอกผลธรรมดาไม่ใช่ดอกผลนิติบัญญัติ นายดำ (ผู้รับจำนำ) จึงไม่มีสิทธิ (บังคับจำนำ) เอาไปขายเพื่อใช้ดอกเบี้ยค้ำชำระ...

ฎ.๑๕๒๘/๕๔ ม.๗๖๑ มิได้บังคับให้เจ้าหนี้ต้องนำดอกผลนิติบัญญัติอันเกิดจากทรัพย์สินที่จำนำไปหักจากจำนวนหนี้ที่ค้ำชำระ เพียงแต่หากเจ้าหนี้ใช้สิทธิดังกล่าวจะต้องนำดอกผลนิติบัญญัติไปหักออกจากหนี้ตามลำดับที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น

มาตรา ๗๖๔ เมื่อจะบังคับจำหน่าย ผู้รับจำหน่ายต้องบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้ก่อนว่า ให้ชำระหนี้ และอุปสรรคภายในเวลาอันควรซึ่งกำหนดไว้ในคำบอกกล่าวนั้น

ถ้าลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามคำบอกกล่าว ผู้รับจำหน่ายชอบที่จะเอาทรัพย์สินซึ่งจำหน่ายออกขายได้ แต่ต้องขายทอดตลาด

อนึ่ง ผู้รับจำหน่ายต้องมีจดหมายบอกกล่าวไปยังผู้จำหน่ายบอกเวลาและสถานที่ซึ่งจะขายทอดตลาดด้วย

ฎ.๓๒๒๒/๒๕๖๐ หากไม่ชำระหนี้ จำเลย (ผู้รับจำหน่าย) ก็ชอบที่จะใช้สิทธิบังคับจำหน่ายตามมาตรา ๗๖๔ จำเลยไม่มีสิทธินำทรัพย์สินจำหน่ายไปขาย... (คือขายตามปกติไม่ได้ ต้องบังคับจำหน่ายตามมาตรา ๗๖๔)

ฎ.๘๓๙๒/๒๕๖๑ จำเลยรับจำหน่ายรถกระบะไว้จากผู้เสียหายแล้วจำเลยขายรถกระบะดังกล่าวให้แก่ผู้อื่นไปโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้เสียหาย แม้ผู้เสียหายรวบรวมเงินได้ครบถ้วนพร้อมที่จะไถ่ถอนรถกระบะดังกล่าวจากจำเลยหลังจากพ้นเวลาที่จำเลยผ่อนผันให้แล้วก็ตาม แต่ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๖๔ การบังคับจำหน่ายจะกระทำได้ด้วยการขายทอดตลาดเท่านั้น จำเลยไม่มีสิทธิที่จะขายรถกระบะดังกล่าวด้วยวิธีการอื่น การที่จำเลยขายรถกระบะดังกล่าวจึงเป็นการขายโดยไม่มีสิทธิถือว่าเป็นการกระทำโดยทุจริต จำเลยจึงมีความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๒ วรรคหนึ่ง

ผลภายหลังการบังคับจำหน่าย (ม.๗๖๗)

๑. ถ้ามีเงินเหลือต้องคืนแก่ผู้จำหน่ายหรือผู้ควรจะได้เงิน

- แม้ไม่ได้ตกลงอะไรไว้ ถ้าบังคับจำหน่ายแล้วได้เงิน

น้อยกว่าจำนวนค้ำชำระ ลูกหนี้ชั้นต้นก็ยังคงต้อง

รับใช้ในส่วนที่ขาดซึ่งเป็นบทบังคับตาม ม.๗๖๗ ว.๒

(เนติฯ ๓๔) แต่ ม.๗๖๗ ว.๒ ระบุเฉพาะลูกหนี้ชั้นต้น

(การใช้สิทธิบังคับจากทรัพย์สินอื่น จนต้องฟ้องศาล)

- ถ้าเป็นกรณีผู้จำหน่ายประกันหนี้ของบุคคลอื่นไม่ต้อง

รับผิดชอบที่ขาด (ฎ.๗๐๐๔/๒๕๕๘) เว้นแต่กรณี

ผู้จำหน่ายประกันหนี้ของบุคคลอื่นสัญญาว่า ถ้าบังคับ

จำหน่ายแล้วได้เงินไม่พอชำระจะยอมรับใช้ในส่วนที่ขาด

(จะรับผิดชอบเพียงใดให้ดู ฎ.๘๗๕/๒๕๒๓)

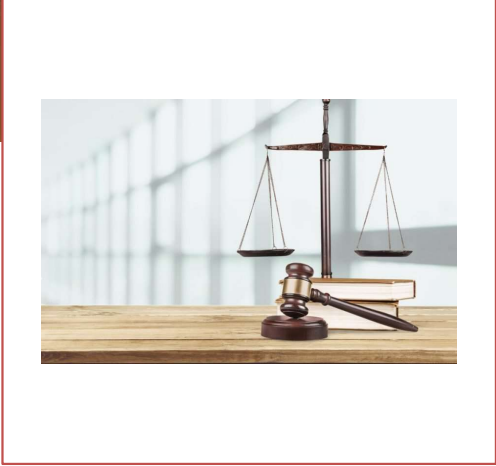
ข้อสอบเนติฯ ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๓๔ ธงคำตอบ ข้อ ๖... การจำหน่ายกฎหมายมิได้บังคับว่าจะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ จึงบังคับจำหน่ายโดยการเอาทรัพย์สินที่รับจำหน่ายออกขายทอดตลาดได้ (ฎ.๑๔๕๑/๒๕๐๓) เมื่อบังคับจำหน่ายแล้วได้เงินน้อยกว่าจำนวนหนี้ที่ค้ำชำระลูกหนี้ก็ต้องรับผิดชอบในส่วนที่ขาดอยู่ ตาม ป.พ.พ.มาตรา ๗๖๗ วรรคสอง ในกรณีนี้มูลหนี้ที่จำหน่ายเป็นประกันคือการอ้างว่าความเป็นสัญญาจ้างทำของ ซึ่งตามกฎหมายมิได้บังคับว่าจะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือก็ฟ้องบังคับคดีได้ ฉะนั้น นายแสงจึงฟ้องเรียกค่าจ้างว่าความที่ยังขาดอยู่ ๔,๐๐๐ บาท จากนายสีลูกหนี้ได้ ส่วนนายสอนผู้จำหน่ายนั้น นายแสงฟ้องเรียกไม่ได้ เพราะนายสอนมิใช่ลูกหนี้ เป็นแต่เพียงผู้เอาทรัพย์สินมาจำหน่ายเป็นประกันหนี้ และเมื่อมีการบังคับจำหน่ายแล้ว จำหน่ายอมระงับสิ้นไป

ฎ.๗๐๐๔/๕๘ หนี้ที่เจ้าหนี้ยืมค้ำชำระหนี้เป็นหนี้เงินกู้และหนี้ค่าประกันอัคคีภัยทรัพย์สินของซึ่งบริษัท ค. เป็นผู้กู้และผู้จำหน่าย ส่วนลูกหนี้ที่ ๒ เป็นเพียงผู้จำหน่ายไปหุ้นเพื่อประกันหนี้ดังกล่าวต่อเจ้าหนี้ย่อมเท่านั้น มิใช่ลูกหนี้ขั้นต้นที่เมื่อบังคับจำหน่ายได้เงินน้อยกว่าจำนวนค้ำชำระแล้วยังจะต้องรับผิดชอบในส่วนที่ขาดอยู่นั้นตาม ม.๗๖๗ ว.๒ อีกทั้งตามข้อตกลงใน ส.ญ.จำหน่าย ไม่ปรากฏว่าลูกหนี้ที่ ๒ ต้องรับผิดชอบร่วมกับบริษัท ค. หรือหากบังคับจำหน่ายแล้วได้เงินไม่พอชำระหนี้ลูกหนี้ที่ ๒ ยินยอมรับผิดชอบชำระส่วนที่ขาดแก่เจ้าหนี้แต่อย่างใด ลูกหนี้ที่ ๒ จึงไม่ต้องรับผิดชอบเกินกว่าราคาทรัพย์สินจำหน่ายที่เป็นหลักประกัน... (ฎ.๑๑๑๔/๓๓)

ฎ.๘๗๕/๒๓ จำเลยที่ ๑ กู้เงินโจทก์ โดยออกตัวสัญญาใช้เงิน จำเลยที่ ๑ ที่ ๔ ที่ ๕ ที่ ๖ และที่ ๗ ได้จำนำหุ้นซึ่งจำเลยแต่ละคนเป็นผู้ถือ เพื่อเป็นการประกันหนี้ของจำเลยที่ ๑ ส.ญ.จำนำระบุว่าผู้จำหน่ายอมรับผิดต่อผู้รับจำนำในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วมกับจำเลยที่ ๑ และถ้าขายทรัพย์สินที่จำนำได้เงินสุทธิต่ำกว่าต้นเงินจำนำและดอกเบี้ยที่ค้างชำระ ผู้จำหน่ายอมชดใช้เงินที่ยังขาดอีกจนครบนั้น ต้องแปลว่าจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๗ ยอมรับผิดร่วมกับจำเลยที่ ๑ เดิมมูลค่าหุ้นที่จำเลยแต่ละคนนำมาจำนำ หากภายหลังขายได้เงินสุทธิน้อยกว่าเงินค่าหุ้นแล้ว ผู้จำหน่ายอมรับผิดในส่วนที่ยังขาดอยู่นั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งให้ผู้จำหน่ายแต่ละคนร่วมรับผิดในหนี้ของจำเลยที่ ๑ ตามราคาทรัพย์สินที่นำมาจำนำคือเท่ากับมูลค่าของหุ้นที่ผู้จำหน่ายแต่ละคนนำมาจำนำนั่นเอง ที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาให้จำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๗ ร่วมรับผิดกับจำเลยที่ ๑ ในหนี้เงินต้นตามมูลค่าของหุ้นที่จำเลยแต่ละคนจำนำกับดอกเบี้ยที่ค้างชำระนั้นชอบแล้ว ส่วนการที่โจทก์เอาหุ้นที่จำนำออกขายทอดตลาดก็เป็นไปตาม ม.๗๖๔ ซึ่งให้อำนาจโจทก์ผู้รับจำนำไว้โดยไม่ต้องฟ้องศาล จึงหาใช่โจทก์ใช้สิทธิโดยไม่สุจริตไม่

มาตรา ๗๖๗ อันจำนำย่อมระงับสิ้นไป
 (๑) เมื่อหนี้ซึ่งจำนำเป็นประกันอยู่นั้นระงับสิ้นไปเพราะเหตุประการอันมิใช่เพราะอายุความหรือ
 (๒) เมื่อผู้รับจำนำยอมให้ทรัพย์สินจำนำกลับคืนไปสู่ครอบครองของผู้จำนำ

หนี้ประธานขาดอายุความหนี้จำนำก็ไม่ระงับ
 แม้หนี้ประธานที่ประกันจะขาดอายุความ เจ้าหนี้ก็ยังคงมีสิทธิที่จะบังคับชำระหนี้ในฐานะผู้รับจำนำตามมาตรา ๗๔๘ จากราคาทรัพย์สินจำนำของลูกหนี้ตามต้นเงินของหนี้ประธาน แต่จะบังคับเอาดอกเบี้ยที่ค้างชำระย้อนหลังเกินกว่า ๕ ปี ไม่ได้ ตามมาตรา ๑๙๓/๒๓ ประกอบมาตรา ๗๔๘ (๑) (เทียบ ฎ.๑๑๒๗/๒๕๖๓)

ฎ.๒๕๑๗/๓๔ การที่ผู้ร้องซึ่งเป็นผู้รับจำนำให้
จำเลยผู้จำนำเข้าเครื่องจักรอันเป็นทรัพย์สิน
จำนำ ย่อมเป็นการยอมให้ทรัพย์สินจำนำ
กลับคืนไปสู่การครอบครองของผู้จำนำตาม
ความหมายของบทบัญญัติ ม.๗๖๙ การยอม
ให้ทรัพย์สินจำนำกลับคืนไปสู่การครอบครอง
ของผู้จำนำตามความหมายของ ม.๗๖๙(๒)
สิทธิจำนำของผู้ร้องจึงระงับสิ้นไปตามมาตรา
ดังกล่าว (เนติ ๓๒, ๓๓, ๓๔)

ประเด็น ม.๗๖๙(๒) เคยนำไปผูกกับ ม.๖๙๗ ออกเป็น
ข้อสอบเนติ ฯ ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๕๗ ข้อ ๔ ธงคำตอบ...
การที่นายแดงผู้รับจำนำให้นายดำยืมแหวนเพชร
ไป (ราคา ๖๐๐,๐๐๐ บาท ที่นายดำนำมาจำนำไว้ตั้งแต่
นายดำทำสัญญากู้ยืมเงิน) ทำให้ทรัพย์สินที่จำนำกลับคืนสู่
ครอบครองของนายดำผู้จำนำ สิทธิจำนำจึงระงับตาม
มาตรา ๗๖๙(๒) (เทียบ ฎ.๒๕๑๗/๒๕๓๔) และเป็น
เรื่องเจ้าหน้าที่ทำให้ผู้ค้าประกันไม่อาจรับช่วงสิทธิจำนำได้
เพราะการกระทำของเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๖๙๗ นายขาวผู้
ค้าประกันยอมหลุดพ้นจากความรับผิดเพียงเท่าที่ตน
เสียหายคือ ๖๐๐,๐๐๐ บาท...

ประเด็นที่ว่า คินทรัพย์สินจำนำเคยนำไปผูกกับ
มาตรา ๖๙๗ ออกเป็นข้อสอบเนติ ฯ ภาคหนึ่ง สมัย
ที่ ๓๒ ข้อ ๔ นายเอกทำสัญญากู้เงินนายโท
๒๐๐,๐๐๐บาท และได้มอบแหวนเพชรราคา ๓๐,๐๐๐
บาท จำนำเป็นประกัน โดยมี...นายจัตวาจดทะเบียน
จำนองที่ดินของตน...เป็นประกันหนี้รายนี้ไว้... ธง
คำตอบ... การที่นายโทเจ้าหนี้คินแหวนเพชรที่จำนำ
ให้นายเอกลูกหนีไป อันทำให้สัญญาจำนำระงับตาม
ป.พ.พ. มาตรา ๗๖๙ (๒) นั้น เป็นเหตุให้นายจัตวาผู้
จำนองไม่อาจรับช่วงสิทธิจำนำได้ นายจัตวาย่อม
หลุดพ้นจากความรับผิดเท่าที่ตนต้องเสียหายตาม ป.
พ.พ. มาตรา ๖๙๗, ๗๒๗ คือเท่ากับราคาแหวนเพชร
๓๐,๐๐๐ บาท ที่นายโทคินให้นายเอกไป... (เนติฯ
๓๔)

ประเด็นที่ว่า คินทรัพย์จํานำเคยนําไปผูกกับมาตรา ๖๔๗
ออกเป็นข้อสอบเนติฯ

ข้อสอบเนติฯ ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๓๒ ข้อ ๔ นายเอกทำสัญญา
เงินนายโท ๒๐๐,๐๐๐บาท และได้มอบแหวนเพชรราคา ๓๐,๐๐๐
บาท จํานำเป็นประกัน โดยมี...นายจัตวาจดทะเบียนจํานองที่ดิน
ของตน...เป็นประกันหนี้รายนี้ไว้... ธงคำตอบ... การที่นายโทเจ้าหนี้
คินแหวนเพชรที่จํานำให้นายเอกผูกหนี้ไป อันทำให้สัญญาจํา
นองตามป.พ.พ. มาตรา ๗๖๔ (๒) นั้น เป็นเหตุให้นายจัตวาผู้
จํานองไม่อาจรับช่วงสิทธิจํานำได้ นายจัตวาย่อมหลุดพ้นจากความ
รับผิดชอบที่ตนต้องเสียหายตาม ป.พ.พ. มาตรา ๖๔๗, ๗๒๗ คือ
เท่ากับราคาแหวนเพชร ๓๐,๐๐๐ บาท ที่นายโทคินให้นายเอกไป...
(เนติฯ ๓๔)

๑. ผู้จํานอง

๑.๑ ลูกหนี้ชั้นต้น หรือบุคคลที่สามตามมาตรา ๗๐๔

๑.๒ ต้องเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ตามมาตรา ๗๐๕ และมาตรา ๗๐๖ มิฉะนั้น การจํานองไม่ผูกพันเจ้าของที่แท้จริง เช่น ได้มาโดยการแจ้งเท็จ
หรือปลอมลายมือชื่อ ลักไปมอบอำนาจ หรือสละการครอบครองแล้ว ไม่ใช่เจ้าของ รวมถึงผู้รับโอนตามหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอนด้วย
เว้นแต่ (๑) เจ้าของที่รู้เห็นยินยอมให้จํานอง จํานองมีผลผูกพันเสมือนหนึ่งว่าเป็นผู้จํานองเอง (๒) เจ้าของยินยอมให้ผู้อื่นเป็นตัวแทน (๓)
เจ้าของรวมยอมให้เจ้าของรวมบางคนแสดงตนว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินแต่ผู้เดียว (๔) เจ้าของประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง - ลงลายมือชื่อในใบ
มอบอำนาจโดยไม่กรอกข้อความ

๑.๓ เจ้าของขณะนั้น เช่น ก่อนบอกล้างนิติกรรมโมฆะ / ระหว่างเป็นความ / ระหว่างขอเพิกถอนการขายทอดตลาด / ก่อนผิดสัญญาซื้อขาย
(ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน)

๒. ผู้รับจํานอง ต้องเป็นเจ้าของนี้ รวมถึงตัวการไม่เปิดเผยชื่อ

๓. ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียน

- ถ้าส่งมอบโฉนดอย่างเดียว เป็นบุคคลสิทธิ เจ้าหนี้มีสิทธิยึดโฉนดที่ดินไว้ได้

- ถ้าส่งมอบโฉนดและใบมอบอำนาจที่ลงชื่อให้ไปจดทะเบียนจํานอง แต่เมื่อไม่จดทะเบียนจํานอง ตกเป็นโมฆะ

- ถ้าส่งมอบโฉนดและใบมอบอำนาจที่ลงชื่อโดยไม่กรอกข้อความ หากมีการจดทะเบียนจํานอง ถือว่าประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เว้นแต่ เจ้าของผู้มอบ

อำนาจลลายตายก่อนจดทะเบียนจํานอง

- ถ้ามอบโฉนด แต่ไม่ได้ลงชื่อในใบมอบอำนาจ หากยังไม่ได้จดทะเบียนจํานอง การจํานองยังไม่ทำตามแบบ ยังไม่เกิดขึ้น แต่หากต่อมาจํานองก็ไม่อาจ
ฟังว่าประมาทเลินเล่อ การจํานองไม่ผูกพัน

- ถ้าส่งมอบโฉนดที่ดิน ใบมอบอำนาจ และมีข้อตกลงจะจํานอง ตกเป็นโมฆะ เพราะไม่มีสัญญาจํานอง

๔. หนี้ประธานต้องสมบูรณ์ แต่อาจไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ หรือขาดอายุความ หรือเป็นหนี้ในอนาคต(จํานองก่อนเกิดหนี้ประธาน)

๕. จํานองครบทุกส่วน แม้ต่อมาจะโอน จะแบ่งแยกการครอบครอง จะแบ่งแยกโฉนด แม้จะไม่จดทะเบียนในสารบัญ จะครอบครองปรปักษ์ แต่จํานองครอบเฉพาะ
โรงเรือนที่มีอยู่ในขณะจํานอง

๖. บังคับจํานองได้แม้ทรัพย์จํานองโอนไปก็ทอด (เป็นทรัพย์สิน) เช่น ขายทอดตลาด ทำสัญญาประนีประนอมยอมความ ครอบครองปรปักษ์ แย่งการ

ครอบครอง #ผู้จํานองโอนทรัพย์จํานองได้ #ต้องฟ้องผู้รับโอน

๗. วิธีบังคับจํานอง ๔ วิธี ตกลงเป็นอย่างอื่น (ก่อนเวลา)ไม่สมบูรณ์ตามมาตรา ๗๑๑ เป็นโมฆะตามมาตรา ๗๑๔(๑)

(๑) ขายทอดตลาด(๗๒๕)ต้องบอกกล่าวโดยชอบ (๒) ฟ้องเอาทรัพย์จํานองหลุด(๗๒๔ -๔ เรือนไข) (๓)ผู้จํานองขอให้ขายทอดตลาด(๗๒๔/๑) (๔) ฟ้องผู้รับโอน

๘. ลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบในส่วน(เงินต้น)ที่ขาด(จากวงเงินจํานอง)ตามมาตรา ๗๓๓ ไม่ว่าใครจํานอง เว้นแต่ตกลงยกเว้น แต่หนี้ต้องไม่ขาดอายุความ #บุคคลอื่น
จํานองไม่ต้องรับผิดชอบส่วนที่ขาดตามมาตรา ๗๒๗/๑ #ข้อตกลงยกเว้น ๗๓๓ ไม่ผูกพันไปถึงผู้รับโอนทรัพย์

๙. บังคับจํานอง ขาดอายุความ จะบังคับดอกเบี้ยค้างเกิน ๕ ปี ไม่ได้ (มาตรา ๗๔๕)

